

Mishnah Kiddushin, chapter 2

משנה קדושין פרק ב

(1) A man [at the outset] can [i.e., should] betroth [a woman] himself or [if he does not do so himself] through [appointing someone as] his agent. A woman may be betrothed through herself and through [appointing someone as] her agent. A man may give his daughter in betrothal [even] while she is a *na'arah* [— a girl from twelve years and one day for a period of six months] either himself or through his agent. One who says to a

א האיש מקדש בו ובשלוהו. האשה מתקדשת בה ובשלוהה. האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוהו. האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו, התקדשי לי בזו, אם יש באחת מהן שוה פרוטה, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. בזו ובזו ובזו, אם יש שוה פרוטה בכלן, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. היתה אוכלת ראשונה ראשונה, אינה מקדשת, עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה: ב התקדשי לי בכוס זה של יין ונמצא של דבש, של דבש ונמצא של יין,

woman: You are betrothed unto me with this date, you are betrothed unto me with this [other] one — if any one of them is worth a *perutah* she is betrothed; if not, she is not betrothed [since he said: You are betrothed on each date each is an individual act of betrothal requiring a *perutah*, if he says:] [You are betrothed] with this one, this one and with this one — and all [the dates] together are worth a *perutah*, she is betrothed; if not, she is not betrothed. If [as he gives her each date] she eats them one by one, she is not betrothed unless [the last] one is worth a *perutah*.

(2) [If a man says to a woman:] You are betrothed unto me with this cup of wine and it is found to be honey, or of honey and it is found to be of wine, with this

רבנו עובדיה מברטנורא

א האיש מקדש בו ובשלוהו. בו תחלה ואח"כ בשלוהו, שמצוה בו יותר מבשלוהו דכי עסיק גופו במצוה מקבל שכר טפי. וילפינן שלוחו של אדם כמותו מקרא, דכתיב (שמות י"ב) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל, וכי כל ישראל שוחטין, אלא מכאן ששלוהו של אדם כמותו: האיש מקדש את בתו כשהיא נערה. וב"ש כשהיא קטנה. והאי דנקט נערה, אורח ארעא אשמועינן שאסור לאדם לקדש את בתו כשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה: ואם לאו אינה מקודשת. דכיון דאמר התקדשי התקדשי, כל חד הוי קדושין באפי נפשייהו: עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה. האי אחת מהן לא מיתוקמא אלא באחרונה שבהן, דכי אמר לה התקדשי לי בזו ובזו ובזו והיתה אוכלת אחת אחת, כל אותן שאכלה הוו מלוא גבה, וכי מטיא אחרונה שבה נגמרין הקדושין, אי אית בה שוה פרוטה הוה ליה מקדש במלוא ופרוטה, וקיי"ל המקדש במלוא ופרוטה דעתה אפרוטה ומקודשת. אבל אי לית באחרונה שוה פרוטה, אע"ג דאיכא בקמאי שוה פרוטה, כי מטי גמר קדושין הוה ליה

silver *dinar* and it is found to be of gold, or of gold and it is found to be of silver, on condition that I am wealthy and he is found to be poor, or poor and he is found to be wealthy, she is not betrothed. Rabbi Shimon says: If he deceives her [monetarily] to [her own] advantage she is betrothed.

(3) [If one says: Be thou betrothed unto me] on condition that I am a priest. And he is found to be a Levite, or [on condition that I am] a Levite and he is found to be a priest, [on condition that I am] a *natin* [a descendant of the Givonites (see Joshua 9:17)] and he is found to be a *mamzer* or a *mamzer* and

he is found to be a *natin*. [If one says: Be thou betrothed unto me on condition that I am] a townsman and he is found to be a villager, or a villager and he is found to be a townsman; on condition that my house is near to the baths and it is found to be far, or far [from the baths] and it is found to be near; on condition that I have a daughter or a maidservant that [knows how to] braid [and comb] hair and he doesn't have, or on condition that I don't have [them] and he does; on condition that I have no sons and he does, or on the condition that I have sons and he does not — in all these cases, even if she declares [afterward] it was my intention to become betrothed to him regardless [of the conditions], she is not betrothed [non-verbal intentions have no validity]. Likewise [the law is the same], if it was she who deceived him.

(4) If he says to his agent: Go forth and betroth to me so-and-so, in such and such

רבנו עובדיה מברטנורא

מקדש במלוה, והמקדש במלוה אינה מקודשת: **ב של זהב ונמצא של כסף כו'.** דאיכא דניחא לה בהא ואיכא דניחא לה בהא: **רבי שמעון אומר אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת.** לא פליג רבי שמעון אלא על שבח דממון, דמסתמא ניחא לה באותו שבת. אבל על שבח דיוחסין, כגון לוי ונמצא כהן, מודה רבי שמעון דאפילו הטעתו או הטעה הוא אותה לשבח אינה מקודשת, דלא ניחא לה בשבחו מפני שמתגאה עליה. ואין הלכה כר"ש: **ג שפחה גודלת.** קולעת שער הנשים. פירוש אחר, דברנית ובעלת לשון, כמו שנאמר (יהוקאל ל"ה) ותגדילו עלי בפיכם: **אע"פ שאמרה בלבי היה**

בְּדִינָר זֶה שֶׁל כֶּסֶף וְנִמְצָא שֶׁל זָהָב, שֶׁל זָהָב וְנִמְצָא שֶׁל כֶּסֶף, עַל מִנְתַּי שְׂאֵנִי עֲשִׂיר וְנִמְצָא עֲנִי, עֲנִי וְנִמְצָא עֲשִׂיר, אֵינָה מְקֻדָּשֶׁת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אִם הִטְעָה לְשִׁבְחָהּ, מְקֻדָּשֶׁת: **ג עַל מִנְתַּי שְׂאֵנִי כֹהֵן וְנִמְצָא לֵוִי, לֵוִי וְנִמְצָא כֹהֵן, נְתִין וְנִמְצָא מְזֻזָּה, מְזֻזָּה וְנִמְצָא נְתִין, בֶּן עִיר וְנִמְצָא בֶּן כְּרִי, בֶּן כְּרִי וְנִמְצָא בֶּן עִיר, עַל מִנְתַּי שְׂבִיטִי קְרוֹב לְמִרְחֵץ וְנִמְצָא רְחוֹק, רְחוֹק וְנִמְצָא קְרוֹב, עַל מִנְתַּי שֵׁשׁ לִי בֵּת אוֹ שִׁפְחָה גְדֻלַּת וְאֵין לוֹ, אוֹ עַל מִנְתַּי שְׂאֵין לִי וְיֵשׁ לוֹ, עַל מִנְתַּי שְׂאֵין לִי בְּנִים וְיֵשׁ לוֹ, אוֹ עַל מִנְתַּי שֵׁשׁ לִי וְאֵין לוֹ. וּבְכֻלָּם אֵף עַל פִּי שְׂאִמְרָה בְּלִבִּי הִיָּה לְהִתְקַדֵּשׁ לוֹ אֵף עַל פִּי כֹהֵן, אֵינָה מְקֻדָּשֶׁת. וְכֵן הִיא שֶׁהִטְעָתוֹ: ד הָאוֹמֵר לְשִׁלּוּחֵי צֵא וְקִדַּשׁ לִי אִשָּׁה פְלוֹנִית בְּמָקוֹם**

a place, and he goes and betroths her elsewhere, she is not betrothed [he meant only at that place, since the people in that area, know him well and will speak only good about him to his betrothed (Tiferet Yisrael)] [however if he says ...] she is in such and such a place and he betroths her elsewhere she is betrothed [since, in the latter case, he is only, in fact, telling him where to find her and did not mean this as a condition to her betrothal].

(5) If he betroths a woman on the condition that she has no [restrictions of] vows upon her and it is found that she has, she is not betrothed. If he

marries her unconditionally and it was found she had vows upon her, she may be divorced without her *ketubah* [on the grounds that he does not wish to live with someone who takes vows] [if he betroths her] on condition that she has no blemishes and blemishes are found on her, she is not betrothed. If he marries her unconditionally and blemishes are found on her she may be divorced without her *ketubah*. All blemishes which invalidate priests [to perform at the altar (see Bekhorot chapters 6 and 7)], render women unfit [i.e., is considered a blemish].

(6) If he betroths two women with the value of one *perutah* or one woman with less than a *perutah's* worth, even if he subsequently sends [additional] gifts, she is not betrothed, because they were sent on account of the first betrothal [i.e., as presents to his bride and not as a new betrothal]. The law is likewise when a minor [whose betrothal has no validity] betroths [and sends gifts later on, as an adult].

(7) If one betroths a woman and her daughter, or a woman and her sister

רבנו עובדיה מברטנורא

להתקדש כו'. דברים שבלב אינם דברים: ד והלך וקדשה במקום אחר כו'. דמראה מקום הוא לו. ואין זה תנאי: ה תצא שלא בכתובה. דאמר אי אפשי באשה נדרנית. אבל גיטא בעיא מספק כיון דלא פירש, דלמא דעתיה נמי אנדרניתו: ה פוסלים בכהנים. מפורש בכתובות ודף עה: ו סבלונות. דורנות שדרך חתן לשלוח לארוסתו: אינה מקודשת. ולא אמרינן יודע היה שאין קדושיו קדושין וגמר ושלח סבלונות לשם קדושין, אלא אמרינן מחמת קדושין הראשונים שלחו: וכן

פלוני והלך וקדשה במקום אחר, אינה מקדשת. הרי היא במקום פלוני וקדשה במקום אחר, הרי זו מקדשת: ה המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים, אינה מקדשת. כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים, תצא שלא בכתובה. על מנת שאין עליה מומין ונמצאו בה מומין, אינה מקדשת. כנסה סתם ונמצאו בה מומין, תצא שלא בכתובה. כל המומין הפוסלים בכהנים, פוסלין בנשים: ו המקדש שתי נשים בשונה פרוטה, או אשה אחת בפחות משונה פרוטה, אף על פי ששלח סבלונות לאחר מכאן, אינה מקדשת, שמחמת קדושין הראשונים שלח. וכן קטן שקדש: ז המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת, אינן

simultaneously they are not betrothed [since it is prohibited to marry a woman and her daughter or two sisters if one does so in one simultaneous action; neither are valid] and it once happened to five women amongst whom two were sisters, that a man gathered a basket of figs which was

theirs and which was of the seventh year [and were therefore, free, for him to take] and declared: Behold all of you are betrothed unto me with this basket and one accepted it on behalf of all, the Sages ruled that the sisters are not betrothed. (8) If [a priest] betroths [a woman] with his portion [of sacrificial flesh], whether [it is of] the higher degree or lower degree of sanctity [since these meat portions

מְקֻדָּשׁוֹת. וּמַעֲשֵׂה בְחֻמְשׁ נָשִׁים וּבְהֵן שְׁתֵּי אָחִיוֹת, וְלָקַט אֶחָד כֻּלְכֻלָּה שֶׁל תַּאֲנִים וְשָׁלְהֵן הֵיחָד וְשֶׁל שְׁבִיעִית הֵיחָד, וְאָמַר הָרִי כְלֶכֶם מְקֻדָּשׁוֹת לִי בְכֻלְכֻלָּה זֶה, וּקְבֵלָה אַחַת מִהֵן עַל יָדֵי כָלֵן, וְאָמְרוּ חֲכָמִים, אֵין הָאָחִיוֹת מְקֻדָּשׁוֹת: ח הַמְקַדֵּשׁ בְּחֻלְקוֹ, בֵּין קֹדֶשִׁי קֹדְשִׁים בֵּין קֹדְשִׁים קָלִים, אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת.

רבנו עובדיה מברטנורא

קטן שקידש. ושלא סבלנות משהגדיל: ז אינן מקודשות. דאמר קרא (ויקרא י"ח) ואשה אל אחותה לא תקח לצרו, בשעה שנעשו צרות זו לזו אין לך לקוחין אפילו באחת מהן. והוא הדין לכל שאר עריות שיש בהן כרת, שאין קדושין תופסין בהם: ושלחן היתרה. שמעינן מהא מתניתין דהמקדש בגזל ואפילו בגזל דידה אינה מקודשת, ולא אמרינן מדקבילתיה אחילתיה. מדקתני ושלחן היתרה ושל שביעית היתרה, משום דשל שביעית היתרה שהפירות הפקר מש"ה הנשים מקודשות, אלא שאין אחיות מקודשות, אבל אם לא היתה שביעית הואיל ושלחן היתרה לא היו קדושין תופסים באחת מהן. ודוקא בגזל שלפני יאוש בעלים אמרינן דלא הוה קדושין, אבל המקדש בגזל שלאחר יאוש קדושין קדושין. ושמעינן נמי שהמקדש בפירות שביעית מקודשת, ולא אמרינן אינן ממונו לזכות בהן, אלא כיון שזכה בהן ממונו הם לכל דבר. ושמעינן נמי שאשה נעשית שליח לחברתה, ואפילו במקום שנעשית לה צרה. ואע"ג דבכל עדות שהאשה כשרה לה אין הצרה כשרה לה, שליחותה מיהא כיון דעבדא עבדא. דהא הכא בקדושין הללו הן נעשות צרות ע"ז וזו שקבלתה, וקתני אין האחיות מקודשות, הא נכריות מקודשות. ומתניתין מתרצה בגמרא אליבא דהלכתא הכי המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה, שתיהן כאחת אינן מקודשות. הא אחת מאשה ובתה, אחת מאשה ואחותה, כגון שאמר לשתייהן אחת מכם מקודשת לי ולא פירש לאיזו מהן מקדש, וקבלה אחת מהן הקדושין על ידי חברתה, או שתיהן קבלו קדושין כאחת, מקודשות, ושתיהן צריכות גט. ואם אמר הראויה מכם לביאה מקודשת לי, אינן מקודשות, דכל אחת מהן איכא לספוקה באחות אשתו ואין שום אחת מהן ראויה לביאה. ומעשה נמי בחמש נשים ובהן שתי אחיות ולקט אחד כלכלה של תאנים ואמר הראויה מכם לביאה תתקדש לי, ואמרו חכמים אין אחיות מתקדשות. הא נכריות שהיו ראויות לביאה, מתקדשות. אבל אם אמר כולכם מתקדשות לי, לא היתה שום אחת מהן מקודשת, דכי היכי דאין אחיות מקודשות כך אין האחרות מקודשות, היכי דאמר כולכם: ח המקדש בחלקו. שחלק עם אחיו

do not belong to him, rather they belong to God Who entitles him to eat from it, therefore], she is not betrothed; [if] with second tithe [the first tithe would go to the Levi, the second tithe must be brought and eaten in Jerusalem, or redeemed and the

money used to purchase produce in Jerusalem], whether unwittingly or deliberately, he does not betroth [her]; these are the words of Rabbi Meir [he maintains that the second tithe is the property of God, Who gives permission to their growers to eat it in Jerusalem]. Rabbi Yehudah says: If [he betrothed her with the second tithe] unwittingly, he has not betrothed [her]; if deliberately, he has [since one may redeem second tithes, we say this very action of betrothal automatically redeems the tithe]. [If one betrothed] with *hekdesch* [sanctified property belonging to the Sanctuary]: if deliberately, he has betrothed her [since if one uses *hekdesch* for ones own purposes it becomes profaned. Rabbi Meir maintains that even if one uses something of *hekdesch* on purpose it removes it from its holy status, therefore, the betrothal is valid] if unwittingly, he has not [since had he known it belonged to *hekdesch* he would have not have betrothed her using that item; we therefore say that it is a betrothal in error and not valid]; these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Yehudah [holds just the opposite to be true: if one derives benefit intentionally from *hekdesch*, it does not lose its sanctity, only if one derives benefit unintentionally from *hekdesch* does it lose its sanctity and consequently he] says: If unwittingly, he has betrothed her [since the item lost its sanctity]; if deliberately, he has not.

(9) If he betroths [a woman] with *orlah* [the first three years after a fruit tree has been planted, its fruit are *orlah* and prohibited (see Leviticus 19:23) or *kilayim*

רבנו עובדיה מברטנורא

הכהנים: אינה מקודשת. דכהנים משלחן גבוה קא זכו, ואמר קרא (במדבר יח) וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש, מה אש אין אתה משתמש בו אלא לאכילה, כך מתנות הללו לא תשתמש בהן אלא לאכילה, ובמעשר כתיב לה' הוא, בהווייתו יהא: רבי יהודה אומר מזיד קידש. במעשר שני הואיל ויוצא לחולין ע"י פדיון, והרי הוציאו לחולין ע"י קדושין הללו. ור"מ סבר לית דרך חלול בכך: ובהקדש. של בדיק הבית: מזיד קידש. שכיון שידע שהוא הקדש והוציאו לחולין בכוונה, נתחללה קדושתו: ובשוגג. דלא ידע שהוא הקדש ולא ניחא ליה דלתחלל הקדש על ידיה, לא נתחללה קדושתו, ואינה מקודשת. ורבי יהודה סבר איפכא. והלכה כר"מ במעשר, ורבי יהודה בהקדש:

במעשר שני, בין שוגג בין מזיד, לא קדש, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בשוגג לא קדש, במזיד קדש. ובהקדש, במזיד קדש ובשוגג לא קדש. דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בשוגג קדש, במזיד לא קדש: ט המקדש בערלה, בכלאי הפרם, בשור

of the vineyard [i.e., if someone introduced seeds of another species into a vineyard it becomes prohibited to derive any benefit from the

vineyard] or [if he betroths her with] an ox [which killed a human and therefore it is] condemned to be stoned [it is prohibited to derive any benefit from such an ox (see Exodus 21:28)] or [if he betroths her with] the calf which is to be beheaded [it is prohibited to derive any benefit from such a calf (see Deuteronomy 21)] or [if he betroths her with] a leper's bird-offering or a Nazirite's hair (see Numbers 6:5) or [if he betroths her with] the firstborn of a donkey [which was not redeemed with a lamb (see Exodus 13:13) or [if he betroths her with] meat [cooked] in milk or non-sanctified animals slaughtered in the Temple courtyard [it is prohibited to derive any benefit from all of the above therefore, these items are considered valueless and subsequently, do not have the minimum value of a *perutah* to effect betrothal, therefore] she is not betrothed. If he [transgressed and] sold and betroths [her] with the proceeds

הנסקל, ובעגלה ערופה, בצפרי מצורע, ובשער נזיר, ובפטר חמור, ובבשר בחלב, ובחלין שנשחטו בעזרה, אינה מקדשת.

רבנו עובדיה מברטנורא

ט המקדש בערלה וכו' אינה מקודשת. דכולהו איסורי הנאה נינהו. ערלה, דכתיב לא יאכל, אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע: **ובכלאי הכרם.** דכתיב (דברים כ"ב) פן תקדש, פן תוקד אשו: **בשור הנסקל.** דכתיב ביה (שמות כ"א) ולא יאכל את בשרו: **ובעגלה ערופה.** דכתיב ביה כפרה בקדשים, שנאמר (דברים כ"א) ונכפר להם הדם: **בציפורי מצורע.** דתניא, נאמר מכשיר ומכפר בפנים, אשמו של מצורע שהוא מכשיר אותו לאכול בקדשים, וחטאתו שמכפר, ושניהם נעשים בפנים. ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ, מכשיר, צפרי מצורע שמכשירין המצורע לבא אל תוך המחנה, ומכפר, עגלה ערופה, שנאמר בה ונכפר להם הדם, ושניהם נעשים חוץ לעזרה. מה מכשיר ומכפר האמור בפנים, שהם אשמו וחטאתו של מצורע, עשה בו מכשיר כמכפר, דתרווייהו קדשים נינהו ואיסורים בהנאה, אף מכשיר ומכפר האמורים בחוץ, שהם צפרי מצורע ועגלה ערופה, עשה בו מכשיר כמכפר להיות איסורים בהנאה. ומאימתי איסורין צפורי מצורע בהנאה, משעת שחיטה. והצפור השחוטתה בלבד היא שאסורה בהנאה. ועגלה ערופה, ירידתה אל נחל איתן אוסרתה: **ובשער נזיר.** דאמר קרא (במדבר ו') קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, גדולו פרע שער ראשו יהיה קדוש: **ובפטר חמור.** נאמר בו (שמות י"ג) וערפתו, ונאמר בעגלה ערופה וערפו, מה עגלה ערופה אסורה בהנאה, אף פטר חמור אסור בהנאה. ואינו אסור בהנאה אלא אחר עריפה: **ובבשר בחלב.** נאמר ג' פעמים לא תבשל גדי בחלב אמו, אחד לאסור אכילה, ואחד לאסור הנאה, ואחד לאסור בשול: **ובחולין שנשחטו בעזרה.** דכתיב (דברים י"ג) כי ירחק ממך המקום וזבחת, ברחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקרוב מקום. יכול לא יאכלנו אבל ישליכנו לכלבים, ת"ל (שמות כ"ב) לכלב תשליכון אותו, אותו משליך

she is betrothed [the money received does not retain the prohibition of deriving any benefit].

(10) If one betroths [a woman] with

terumot [i.e., *terumah* and *terumat*

ma'aser], tithes [either tithes given to the Levi or given to the poor], [priestly]

gifts [i.e., the shoulder, two cheeks and the stomach (see Deuteronomy 18:3)],

the water of purification [water into which the ashes of the red heifer was placed],

and the ashes of purification [of the red heifer] she is betrothed, even if an

Israelite [betrothed with *terumah* who had inherited it from a maternal

grandmother who was married to a priest, his betrothal is valid].

רבנו עובדיה מברטנורא

לכלב ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה: מכרן וקדש בדמיהן מקודשת. שאין לך דבר

שתופס את דמיו להיות כמוהו אלא עבודה זרה ושביעית. עבודה זרה, שנאמר (ויברים ז') והיית חרם

כמוהו, כל מה שאתה מהווה ממנו הרי הוא כמוהו. ושביעית, שנאמר קודש היא, תופסת דמיה

כהקדש. והווי עבודה זרה ושביעית שני כתובים הבאים כאחד, וכל שני כתובים הבאין כאחד אין

מלמדן: **המקדש בתרומות**. תרומה גדולה ותרומות מעשר: **ובמעשרות**. מעשר ראשון ומעשר

עניו: **ובמתנות**. הזרוע והלחיים והקיבה: **ובמי חטאת**. ובמי אפר חטאת. וראוים למכרם לטמאים

ליקח מהם שכר הבאה ושכר מילוי המים. אבל שכר הזאה ושכר קדוש, והוא נתינת האפר במים,

אסור: **ואפילו ישראל**. הכי קאמר, ואפילו ישראל שנפלו לו תרומות ומתנות מבית אבי אמו כהן,

שזכה בהם ויכול למכרם לכהנים, אם קידש בהם את האשה, מקודשת. ואפילו לא נפלו לו תרומות

אלא טבלים שעדיין לא הורמו, הואיל ומורישו כהן היה עומד להרימם והתרומות שלו, וזה הישראל

שירש אותם נמי יפריש מהם התרומה והיא שלו, ויכול למכרה לכהנים, דמתנות שלא הורמו כמי

שהורמו דמו: